

ПРАВОВІ ЧИННИКИ ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Статтю присвячено правовим чинникам визначення напрямків підготовки студентів для розвитку підприємництва в Україні. Розглянуто сучасний стан правового регулювання, інноваційний напрямок розвитку підприємництва та особливості формування державного замовлення на підготовку фахівців. Проведено дослідження проектів законодавчих актів. Визначено зв'язок між інноваційним розвитком підприємництва та пріоритетними напрямками підготовки студентів. Зроблено висновок про вирішальну роль університетів при створенні знань і втіленні їх в інноваційні продукти та послуги.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, підприємництво, підготовка студентів

Постановка проблеми. Складна соціально-економічна ситуація в Україні похитнула певну стабільність, яка була в суб'єктів господарювання. Щоб запобігти негативним наслідкам та усунути наявні проблеми органи державної влади вдалися до рішучих дій, метою яких є їх вирішення. Визначення пріоритетного напрямку підготовки студентів для розвитку підприємництва в Україні може забезпечити сталий розвиток останніх та покращити економічну ситуацію країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з визначенням напрямку державної політики, методами стимулювання та перспективами розвитку підприємництва в Україні завжди були в центрі уваги науковців. Серед дослідників даного питання можна виділити: І. Б. Шевчук, Ю. О. Силкіна, Т. О. Мельник, О. І. Гривківська, А. А. Сахно, С. Г. Дрига, І. І. Короп, І. Ю. Кучумова, Н. А. Малиш, І. О. Силкіна, В. В. Хмуров, В. І. Жук, О. А. Баталов та ін.

Головною метою цієї статті є визначення відповідності підготовки студентів для пріоритетних напрямків в економіці України як одного з напрямків реалізації інноваційної політики.

Виклад основного матеріалу. Здобуття Україною незалежності стало поштовхом для активізації і становлення вітчизняного підприємництва. Методом спроб та помилок законодавці намагалися якнайбільш задовольнити інтереси підприємництва та потенційних споживачів, а також, максимально використати при цьому можливості ринку. Теперішня

складна соціально-економічна ситуація в Україні суттєво впливає на суб'єктів господарювання. Оскільки підприємництво не здатне абстрагуватися від впливу зовнішніх факторів, то стабільно розвиватись в умовах негативного впливу останнього є неможливим. Наслідком цього стало зниження економічної стійкості підприємств та скорочення купівельної платоспроможності громадян, з одночасним перепрофілюванням виробництва та зміною професій робітниками та службовцями.

Як зазначає в своїй роботі О. І. Кондратюк, серед можливих напрямків розвитку підприємництва можна виділити наступні: екстенсивний (сировинний), інтенсивний (інвестиційний) та інноваційний (за рахунок росту комерціалізації інтелектуальної діяльності). На його думку, для ефективного розвитку підприємництва необхідно розробляти таку стратегію, яка гарантувала б йому, з одного боку, найбільш ефективне використання ресурсів, і, з іншого, максимальну стійкість від внутрішніх зовнішніх криз [1, с. 259]. На нашу думку, дане твердження є доречним, оскільки, якщо держава зуміє створити відповідний рівень організованості діяльності підприємства, на який не будуть впливати зовнішні фактори, то цим самим вона і сама досягне економічної стабільності.

На сьогоднішній день законодавець намагається найбільш детально врегулювати дану сферу відносин. Результатом цього стало прийняття низки нормативно-правових актів: Закон України (далі – Закон) «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон «Про

державну допомогу суб'єктам господарювання», Закон «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Дослідження статистики кількості суб'єктів господарювання дозволяє побачити, що така діяльність держави не призвела до суттєвого покращення бізнес-клімату, оскільки наявне зменшення їх чисельності. А це може говорити про відсутність необхідних умов для нормального розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання за 2010–2017 рр.

Рік	Суб'єкти господарювання				
	Великі	Середні	Малі	Мікропідприємства	ФОП
2010	586	20983	357241	300445	1805118
2011	659	20753	354283	295815	1325925
2012	698	20189	344048	286461	1235192
2013	659	18859	373809	318477	1328743
2014	497	15906	324598	278922	1591160
2015	423	15203	327814	284241	1630878
2016	283	14832	291154	247695	1559161
2017	399	14937	322920	278102	1466803

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Дані таблиці вказують, що існує тенденція до зменшення кількості суб'єктів господарювання. Це може бути пов'язано з відсутністю чіткого визначення напрямку розвитку підприємництва в державі та ситуативних змін в регулюванні економіки в Україні. Слід звернути особливу увагу на показники 2016 р. та 2017 р. Порівняно з попереднім роком вони дещо покращились, оскільки по всім критерієм, за винятком незначної відмінності у ФОП (фізичних осіб-підприємців), кількість суб'єктів господарювання збільшилась. Покращення результатів прямо залежить від рішень органів державної влади, а також орієнтації проявів політики та розвитку підприємництва.

Розвиток підприємства в ринковій системі господарювання приймає форму процесу адаптації до вимог зовнішнього середовища шляхом цілеспрямованих внутрішніх організаційних змін, що виникають в системі в цілому [3, с. 257]. Держава має створити чіткий план розвитку підприємництва в Україні, а також його реалізації, щоб досягти бажаних результатів. І основним напрямком її діяльності повинен стати розвиток інноваційного підприємництва. Суттєвим зрушенням в 2016 р. стала реалізація вимог

Закону «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» в Постанові Кабінету Міністрів України № 1056 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямків інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки». На нашу думку, продовженням запровадження інноваційного напрямку в економіці в той час повинно було стати створення умов для неперервного процесу підготовки людського капіталу.

Як вважає І. В. Причепу, за сучасних умов інноваційний шлях розвитку для підприємства є найбільш перспективним. Оскільки інновації є центральним фактором зростання виробництва та продуктивності праці, прогресу в технологіях, збільшенню інформаційних потоків на підставі нових знання [4, с. 3].

Л. І. Федулова та І. А. Шовкун стверджують, що для України тільки фактор технологічних змін забезпечить безперервний економічний розвиток країни, незалежно від її місця у світовому рейтингу розвиненості [5, с. 6]. Важко не погодитися з Т. В. Романчик, що саме інноваційний потенціал є вирішальним чинником забезпечення конкурентоспроможності країни. Для визначення перспектив його розвитку необхідно проаналізувати існуючі можливості інноваційного розвитку в міжнародному аспекті з точки зору міжнародного співробітництва у сфері інновацій, можливості експорту техніки та технологій [6, с. 112]. Більш того, ще одним напрямком, який підтверджує стан та перспективи розвитку економіки в Україні є Експортна стратегія України. Дослідивши даний документ, було встановлено, що у відповідності до нього, сучасний український експорт в основному складається з проміжних товарів з відносно низькою технологічною складовою – частка високотехнологічного експорту у 2015 р. становила лише 5,5 % загального обсягу українського експорту [7, с. 43].

Відповідно до даних, які містяться в національній доповіді «Інноваційна Україна 2020» встановлено, що зведений індекс інноваційного розвитку в Україні 0,206, який дає їй статус «Інноватор, що формується». Загалом же значення зведеного індексу інновацій для України є вдвічі меншим за середнє по країнах Європейського Союзу (0,544) [8, с. 311].

На сьогодні в Україні створені і працюють лише окремі елементи Національної інноваційної системи, цикли інноваційного процесу слабко пов'язані один з одним і не стиковані, тому віддача від інноваційної діяльності залишається низькою [5, с. 6]. У зв'язку з цим постає питання вибору моделі інноваційного процесу та її законодавче регулювання.

Оприлюднена Державною службою статистики України (далі – ДСС) інформація про інноваційну діяльність промислових підприємств свідчить про те, що сучасне нормативне регулювання не здатно досконало підтримувати інноваційний розвиток (табл. 2).

Таблиця 2

Інноваційна діяльність промислових підприємств України за 2014, 2015, 2017 р.р.

Рік	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції усього, млн. грн.
	усього, од	у % до загальної кількості обстежених підприємств		
2014	1609	16,1	7695,9	25669,0
2015	824	17,3	13813,7	23050,1
2017	759	16,2	9117,5	17714,2

Джерело: розроблено автором за даними [2]: Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2014 році, Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2015 році, Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2017 році

З огляду на зазначені дані можна побачити, як суттєво знизилася всі показники. На нашу думку, тенденція до зростання вбачається при порівнянні результатів 2017 р. та 2015 р. Так, відповідно до тих джерел, які стали основою для складання табл. 2, у 2015 р. на науково-дослідні роботи було витрачено 14,8 % коштів підприємства, а в 2017 р. – 23,8 %. Справді, показники достатньо зросли, але при порівнянні з 2014 р. – 22,8 %, різниця вже не вбачається суттєвою. Хоча, варто відзначити, що якщо врахувати ситуацію в країні в загальному, і, зокрема, економічну, то інноваційна діяльність держави має впливати на покращення економічного стану України.

Прийняття у 2015 році Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» створило передумови для формування нової системи управління та фінансування науки в Україні. Зокрема, було утворено координаційний орган – Національну раду з питань розвитку науки та технологій. Нещодавно був підписаний Протокол щодо розподілу повноважень у сфері інновацій між МОН та Міністерством еконо-

мічного розвитку та торгівлі (далі – МЕРТ). Відповідно до нього, МОН формуватиме інноваційне середовище в навчальних і наукових закладах, а МЕРТ забезпечуватиме умови для комерціалізації винаходів [9], але фактично, результати такого розподілу не відображені в нормативно-правових актах (далі – НПА).

Положення Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2013 р. №306 «Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» (далі – Положення) покладає обов'язок подання необхідної інформації для побудови прогнозів на відповідні центральні органи виконавчої влади. Відповідно до цього НПА державне замовлення формується з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків державного бюджету на зазначені цілі. Ч. 6 даного Положення встановлює, що для складання середньострокового прогнозу та уточнення його показників щороку до 15 вересня МЕРТ подаються Міністерством соціальної політики з урахування інформації та показників, наданих Державною службою зайнятості, - прогнозовані показники розвитку ринку праці на плановий рік, рік, що настає за плановим роком, та наступні два бюджетні періоди, звітні дані за попередній рік та на останню звітну дату поточного року, в тому числі у розрізі регіонів, щодо: попиту та пропонування робочої сили на ринку праці, у тому числі за видами економічної діяльності та професіями відповідно до Класифікатора професій [10]. Крім того, до МЕРТ подаються звітні дані ДСС та Пенсійного фонду України. Особливе значення мають дані центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук, галузеві національні академії наук та інші бюджетні установи, які подають прогнозні щодо потреби відповідної галузі у фахівцях, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрах за видами економічної діяльності та професіями відповідно до Класифікатора професій.

Підставою для формування державного замовлення мають стати прогнози економічного і соціального розвитку України та консенсус-прогнози, які подаються до МЕРТ Департаментом економічної стратегії та макроекономічного прогнозування. Ці дані визначають основні прогнозовані показники економічного розвитку в Україні, на їх основі буде доцільно будувати обсяги державного замовлення.

У наказі Міністерства освіти і науки (далі – МОН) України від 09 серпня 2018 р. №891 «Про затвердження змін до обсягу державного замовлення

на прийом на випуск фахівців з вищою освітою для закладів вищої освіти та робітничих кадрів для професійно-технічних навчальних закладів у 2018 році, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України» [11] можна простежити тенденції до визначення пріоритетними наступних спеціальностей: енергетика, електротехніка та електромеханіка; річковий і морський транспорт; харчові технології; агроінженерія; будівництво та цивільна інженерія; агрономія; галузеве машинобудування; телекомунікації та радіотехніка; прикладна механіка.

Прийняття цього НПА передувало визнання того, що державне замовлення не відображає потреб ринку. Як зазначалось в ініціативі до змін державного замовлення: «Ми випускаємо більше юристів та економістів, ніж потрібно, водночас суттєво недобираємо інженерів, математиків та інших спеціалістів, яких підприємства дуже потребують. Тож складеться парадоксальна ситуація – держава спочатку оплачує навчання непотрібної професії, допомогу по безробіттю якщо людина не може знайти роботу за спеціальністю, а потім ще й перепідготовку. А фахівці з потрібних професій підприємства наймаються за кордон, бо українських не можуть знайти» [12]. Дане висловлювання найточніше підтверджує зв'язок державного замовлення на підготовку студентів з потребами ринку.

На важливість пріоритетного напрямку підготовки майбутніх кадрів при здійсненні інноваційної діяльності держави звертали увагу багато науковців. Зокрема, В. П. Кохан вказує на необхідність впровадження правових механізмів, які б забезпечили якісне й своєчасне відтворення людського капіталу. Розвиток інноваційних процесів у національній економіці повинен мати за мету надання належного правового оформлення використання людського капіталу і здійснення державної підтримки у цьому напрямку. Одним із завдань, які ставляться перед державою, є передбачити потреби у фахівцях, які поки відсутні, прогнозувати нові види діяльності, і зорієнтувати на їх підготовку провідні вищі навчальні заклади [13, с. 355-359].

Як зазначає М. І. Іншин, в Україні мінімальна потреба у наукових кадрах становить близько 100 тис. дослідників. А зважаючи на сучасний стан цієї ситуації, можна стверджувати, що скорочення наукового кадрового потенціалу, враховуючи обмежені можливості отримання справді якісної освіти, загрожує впровадженню інновацій для національного економічного розвитку [13, с. 389].

Закон України «Про вищу освіту» у п. 8 ч. 2 ст. 12 визначає, що встановлює особливі умови підготовки фахівців за пріоритетними високотехнологічними

напрямами відповідно до державних цільових програм Кабінет Міністрів України через систему органів виконавчої влади [14]. В 2016 р. з прийняттям Постанови КМУ «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» було проведено стипендіальну реформу. Міністерство фінансів ставило собі за мету підвищити розмір стипендій, аби вони були дійсною фінансовою підтримкою для студентів, які хочуть вчитись [15]. На нашу думку, зміна розмірів стипендіального забезпечення, була пов'язана також з іншим. Справді, відповідно до цих нововведень розмір стипендій значно збільшився, але також було визначено Перелік спеціальностей (спеціалізацій), для яких встановлюється академічні стипендії у підвищеному розмірі [16]. З огляду на ці спеціальності, можна зробити висновок, що держава стимулює до вибору тієї спеціалізації, яка буде спрямована на підтримку інноваційної діяльності. Такий висновок можна зробити, оскільки до цього Переліку потрапили наступні спеціальності: прикладна механіка; металургія; енергетика, електротехніка та електромеханіка; енергетичне машинобудування; гідроенергетика; авіаційна та ракетно-космічна техніка; атомна енергетика та ін.

Виявити чіткий зв'язок між інноваційним розвитком підприємництва та пріоритетними напрямками підготовки студентів в Україні можна за допомогою «Guide on Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3)» (далі – Методика) [17]. Як в ній зазначається, основоположним чинником Концепції виборчої (смарт) спеціалізації є те, що концентруючи ресурси знань і пов'язуючи їх з органічним числом пріоритетних видів економічної діяльності, країни та регіони можуть стати і залишатися конкурентоспроможними в світовій економіці. Цей тип спеціалізації дозволяє регіонам використовувати масштаб, об'єм і вторинні ефекти у виробництві та використанні знань, які, у свою чергу, є важливими факторами виробництва.

Даний документ визначає, що підприємницькими знаннями в регіональній економіці можуть володіти фірми, які часто мають місце в «просунутих» регіонах, в яких розповсюджені підприємницькі експерименти та відкриття. В таких випадках, процес виборчої (смарт) спеціалізації, скоріше за все, буде більш очевидним. Дане твердження вбачається цілком обґрунтованим. Цю тенденцію можна прослідкувати і в Україні, а саме в областях із розвинутою металургійною галуззю – Дніпровській та Донецькій, де попит на виробничі діяльності є особливо великим. Однак, в багатьох інших випадках, коли галузевої структури та підприємницькі можливості слабкі,

надзвичайно важливо, щоб знання були ідентифіковані та активовані в інших місцях, наприклад, в університетах або державних дослідницьких інститутах.

Визначення пріоритетів в контексті Дослідницьких і Інноваційних стратегій виборчої (смарт) системи тягне за собою ефективний збіг між низхідним процесом визначення загальних цілей, погоджених з політикою Європейського Союзу (далі – ЄС), і висхідним процесом виявлення ніш-кандидатів, для виборчої (смарт) спеціалізації, областей експериментів і майбутнього розвитку, який витікає з відкритої діяльності суб'єктів господарювання. Надзвичайно важливим є подальше зосередження уваги на обмеженій кількості пріоритетів в області інновацій та дослідження, які будуть визначені на підставі ретельного аналізу.

Аналіз та оцінка потенціалу для диференціації, що заснована на інноваціях, має вирішальне значення для створення бази фактичних даних щодо встановлення пріоритетів. Необхідність аналізу регіонального інноваційного потенціалу стала фундаментальною відправною точкою в історії регіональних інноваційних стратегій в Європі. Основна увага приділяється подвійному аналізу: аналіз потреб малих і середніх підприємств (далі – МСП), а також бар'єрів для інновацій; оцінці підтримки, наданої інфраструктурою, що діє в регіонах і підтримує інновації. В основі цих аналізів лежать такі питання як наочність, актуальність і ефективність інфраструктурної підтримки.

Методика стверджує, що для підтримки ідентифікації потенційних ніш для розумної спеціалізації можна використовувати декілька методів. Оскільки інтегрованого методу, який пропонує унікального рішення цього питання не існує. Необхідно буде знайти комбінацію великої кількості доказів, що, скоріш за все, будуть слугувати підходящою базою для цього процесу ідентифікації. До основних відповідних методів даний документ відносить: 1) аналіз (зіставлення) науково-технічної спеціалізації: аналіз спеціалізації інвестицій в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, публікації і цитати, а також патентні заявки і посилання на «поле»; 2) аналіз регіональної економічної спеціалізації: кількісний аналіз вираховує ступінь спеціалізації регіональних економік на основі даних про зайнятість (чи доданої вартості); 3) кластерні поглиблені тематичні дослідження і експертні огляди: для того, щоб вийти за рамки доступних для порівняння цифр, можна провести більш якісне дослідження по сферам діяльності, де регіони показують відносну спеціалізацію; 4) передбачення: ціллю передбачення є охоплення існуючих джерел експертної розвідки у відношенні

до майбутніх тенденцій та їх доступності для прийняття рішень в теперішній час.

Даний документ стверджує, що залучення фірм, університетів, агентств розвитку і регіональних урядів до прийняття інновацій – це колективна соціальна діяльність, де учасники вільно визнають, що спільна робота може принести кращі результати, ніж робота в «ізоляції», – і, можливо, є найважливішим інгредієнтом в «рецепті» для цілеспрямованого підприємницького пошуку. Також Методика акцентує увагу на важливості присутності у виборчій (смарт) спеціалізації наступних засобів для реалізації інноваційного розвитку: кластери; інноваційне дружнє бізнес-оточення для МСП; наукові інфраструктури, центри компетенцій і наукові парки; співробітництво з університетами; встановлення комунікації за допомогою електронних пристроїв; ключові існуючі технології; культурна та творча індустрія; інтернаціоналізація; інструменти фінансового інжиніринга; інноваційні державні закупівлі; стратегія зеленого росту і низького викиду вуглецю; соціальні інновації.

Зараз МОН працює над новою формулою фінансування вищої освіти, що вимагає залучення висококваліфікованих спеціалістів, які розуміють як фінансові та економічні механізми, так і роботу системи освіти. З часом спеціалістів Україна потребуватиме більше [18]. Для реалізації державної політики у сфері кваліфікації було створено Національне агентство кваліфікації. Воно дозволить гармонізувати українську та європейську системи рівнів кваліфікації, орієнтувати систему освіти на потреби ринку праці, визначати результати неформального та інформального навчання тощо. Серед інших важливих напрямків її діяльності – розробка професійних стандартів, формування законодавчої основи для роботи кваліфікаційних центрів, прогнозування потреб ринку праці в кваліфікації тощо [19]. У ч. 2 ст. 38 Закону «Про вищу освіту» визначено, що даний орган забезпечує взаємодію, координацію та підвищення ефективності діяльності заінтересованих сторін у сфері кваліфікації, а також прогнозування потреб ринку праці у кваліфікаціях. На нашу думку, створення даного органу стане основою для визначення вірного вектору розвитку підприємництва в Україні через пріоритетні напрямки підготовки студентів.

Внесення змін до основних НПА, які визначають принципи формування державного замовлення та функціонування вищої освіти в цілому, створення нових спеціалізованих органів в даній сфері, можна визначити як позитивні зміни та такі, що здатні провести якісне реформування. Хоча необхідно звернути увагу, що такі важливі акти як Стратегія розвитку промислового комплексу України на період до 2025 р.

та Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 р. не надають особливого значення підготовці кадрів для їх реалізації.

Станом на листопад 2018 р. розроблено проект Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030 року [20]. У ньому зазначено, що стратегічну мету з формування в Україні високорозвиненої соціально орієнтованої економіки, що базується на знаннях та інноваціях, передбачено Стратегією сталого розвитку «Україна 2020», яка, у свою чергу, схвалена Указом Президента України №5 від 12.01.2015 р. Як зазначають Л. І. Федулова та І. А. Шовкун, в Стратегії «Україна 2020» ставляться одні й ті самі завдання, що і при розробці Концепції інноваційного моделі розвитку економіки України (2002–2003 р.р.) та розробці Концепції розвитку національної інноваційної системи (2006 р.) [5, с. 8]. На нашу думку, такий підхід до вирішення проблеми є некоректним, оскільки варто враховувати рівень економічного розвитку та сучасний суспільний стан, а отже, і змінювати окремі положення у відповідності до цих факторів.

Створення Стратегії до 2030 р. дозволить вирішити проблеми, які існують у Національній інноваційній системі України. Мета Стратегії полягає у розбудові інноваційної екосистеми України для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки. Стратегія передбачає, зокрема: створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність; зменшення корупційних ризиків при використанні бюджетних коштів, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності; подолання негативних трендів у розвитку інновацій, серед яких – зменшення питомої ваги обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП країни, скорочення кількості дослідників, зменшення частки реалізованої інноваційної продукції, переважна реалізація інноваційної діяльності шляхом придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, незначне використання об'єктів інтелекту-

альної власності у реальному секторі економіки, а також ризиковість інноваційної діяльності.

В проєкті Стратегії до 2030 р. освітній діяльності відведено побічну роль в інноваційному розвитку, оскільки в ньому не визначено пріоритетних напрямків підготовки студентів. Діяльність держави у даній сфері, згідно з цим документом, повинна спрямовуватись на забезпечення успішної кар'єри молоді після завершення навчання у закладах вищої освіти за одним з обраних напрямків: започаткування власної справи, робота на підприємстві, що відповідає сучасному технологічному рівню, або наукова (викладацька) робота. На нашу думку, основною метою створення цієї Стратегії мало б бути визначення пріоритетних напрямків підготовки студентів, як однієї з складових інноваційного потенціалу.

Висновки. На підставі викладеного можна зробити висновок, що держава обрала за пріоритетний розвиток підприємництва в Україні інноваційний розвиток. З огляду на наведені дані можна стверджувати, що за останній рік показники значно покращились, але все одно є достатньо низькими. Держава вчиняє активні дії в напрямку інноваційного розвитку, зокрема, проводить ряд реформ і створює необхідну нормативно-правову базу, серед іншого, займається розробкою Стратегії інноваційного розвитку. При цьому необхідно зазначити, що було б доцільним використовувати нові підходи до визначення мети та завдань кожного з нових НПА, а не повертатись до старого законодавства. Це пов'язано з тим, що досягти максимальної ефективності можна тільки тоді, коли законодавець йде в ногу з часом та акцентує увагу на сучасному стані речей. Отже, підготовка студентів в Україні й справді здатна реалізувати інноваційну політику держави, адже висококваліфіковані спеціалісти – це запорука успіху країни в цілому. Виявляє чіткий зв'язок між пріоритетними напрямками підготовки студентів та інноваційним розвитком підприємництва. Методика, яка визначає роль університетів як вирішальну при створенні знань і втіленні їх в інноваційні продукти та послуги. Успішна мобілізація ресурсів університетів і дійсно може здійснити потужний вплив на позитивний розвиток та досягнення цілей держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондратюк О. І. Основні напрями економічного розвитку підприємств у сучасних умовах. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 1(1). С. 257–266.
2. Портал державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
3. Сабадирьова А. Л., Куклінова Т. В., Бабій О. М., Салавеліс Д. Є. Потенціал і розвиток підприємства потенціал: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 343 с.
4. Причепя І. В. перспективи розвитку підприємництва в Україні за умов глобалізації та євроінтеграції. URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/2270>.

5. Федулова Л. І., Шовкун І. А. Підходи до формування дієвої інноваційної стратегії України. *Наука та інновації*. 2009. № 3. С. 5–15.
6. Романчик Т. В. Аналіз стану інноваційної активності економіки України. *Бізнес Інформ*. 2014. № 5. С. 111–115.
7. Матюшенко І. Ю., Глібко С. В., Пасмор М. С. Практичні аспекти визначення високотехнологічних галузей і продукції в Україні. *Соціальна економіка*. 2018. № 55. С. 37–49.
8. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН. України. Київ, 2015. 336 с. URL: ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/Інноваційна-Україна-2020++.pdf
9. Стратегія інноваційного розвитку України враховуватиме ізраїльський досвід, – Лілія Гриневич на науковій міністерській конференції в Ізраїлі URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/strategiya-innovatsijnogo-rozvitku-ukrayini-vrahovuvatime-izrayilskij-dosvid-liliya-grinevich-na-naukovij-ministerskij-konferenciyi-v-izrayili>.
10. Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів: постанова Кабінету міністрів України № 306 від 15.04.2013 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2013-%D0%BF>.
11. Про затвердження змін до обсягу державного замовлення на прийом на випуск фахівців з вищою освітою для закладів вищої освіти та робітничих кадрів для професійно-технічних навчальних закладів у 2018 році, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України: наказ Міністерства освіти і науки України № 891 від 09.08.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2018/dergavne-zamovlenna/NMO-891.pdf>.
12. Мінекономрозвитку запропонувало змінити механізм державного замовлення на поточний та наступний навчальний рік URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=955f5dc7-9807-46d2-a90e-d639e390d1aa&title=MinekonomrozvitkuZaproponovaloZminitiMekhanizmDerzhavnogoZamovlenniaNaPotocniiTaNastupniiNavchalniiRik>.
13. Теоретичні засади правового регулювання інвестування інноваційного розвитку в Україні : монографія / С. М. Прилипка, Р. П. Бойчук, С. В. Глібко, та ін.; за ред. Р. П. Бойчука. Харків : Право, 2014. 480 с.
14. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
15. Стипендії по-новому, або чого очікувати студентам. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/08/15/628087/>.
16. Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах: постанова Кабінету міністрів України № 1047 від 28.12.2016 URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249638456>.
17. Guide on Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide). URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/guide-on-research-and-innovation-strategies-for-smart-specialisation-ris3-guide>.
18. З часом Україна потребуватиме більше економістів, що працюватимуть у сфері освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/z-chasom-ukrayina-potrebuvatime-bilsh>.
19. Розбудова національної системи кваліфікації, її наближення до стандартів ЄС, підготовка фахівців для ринку праці – над цим працюватиме Нацагентство кваліфікації, яке створив уряд. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozbudova-nacionalnoyi-sistemi-kvalifikacij-yiyi-nablizhennya-do-standartiv-yes-pidgotovka-fahivciv-dlya-potreb-rinku-praci-nad-cim-pracyuvatime-nacagentstvo-kvalifikacij-yake-stvoriv-uryad>.
20. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-strategiyi-innovatsijnogo-rozvitku-ukrayini>.

REFERENCES

1. Kondratiuk, O.I. (2013). Osnovni napriamy ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv u suchasnykh umovakh. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky) – Collection of scientific works of the Tavria State Agrotechnological University (economic sciences)*, 1(1), 257–266 [in Ukrainian].
2. Portal derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].
3. Sabadyrova, A.L., Kuklinova, T.V., Babii, O.M., Salavelis, D.Ye. (2013). Potensial i rozvytok pidpriemstva potensial. Odesa: ONEU [in Ukrainian].
4. Prychepa, I.V. perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini za umov hlobalizatsii ta yevrointehratsii. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/2270> [in Ukrainian].
5. Fedulova, L.I., Shovkun, I.A. (2009). Pidkhody do formuvannia diievoi innovatsiinoi stratehii Ukrainy. *Nauka ta innovatsii – Sciences and Innovations*, 3, 5–15 [in Ukrainian].
6. Romanchyk, T.V. (2014). Analiz stanu innovatsiinoi aktyvnosti ekonomiky Ukrainy. *Biznes Inform – Business Inform*, 5, 111–115 [in Ukrainian].

7. Matiushenko I. Yu., Hlibko S. V., Pasmor M. S. (2018) Praktychni aspekty vyznachennia vysokotekhnolohichnykh haluzei i produktsii v Ukraini. *Sotsialna ekonomika – Social Economy*, 55. S. 37–49. [in Ukrainian].
8. Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid (Heits V.M. Eds.). (2015). NAN. Ukrainy. Kyiv,. 336 s. URL: ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/Innovatsiina-Ukraina-2020++.pdf[in Ukrainian].
9. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy vrakhovuvatyme izrailykyi dosvid, – Liliia Hrynevych na naukovii ministerskii konferentsii v Izraili. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/strategiya-innovacijnogo-rozvitku-ukrayini-vrahovuvatime-izrayilskij-dosvid-liliya-grinevich-na-naukovij-ministerskij-konferenciyi-v-izrayili> [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia derzhavnogo zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, naukovopedahohichnykh ta robitnychykh kadriv, pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovku kadriv: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy No 306 vid 15.04.2013 r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2013-%D0%BF> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia zmin do obsiahu derzhavnogo zamovlennia na pryiom na vypusk fakhivtsiv z vyshchoiu osvitoiu dlia zakladiv vyshchoi osvity ta robitnychykh kadriv dlia profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv u 2018 rotsi, shcho znakhodiatsia u sferi upravlinnia Ministerstva osvity i nauky Ukrainy: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy # 891 vid 09.08.2018 r. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2018/dergavne-zamovlenna/NMO-891.pdf>. [in Ukrainian].
12. Minekonomrozyvku zaproponovalo zminyty mekhanizm derzhavnogo zamovlennia na potochnyi ta nastupnyi navchalnyi rik. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=955f5dc7-9807-46d2-a90e> [in Ukrainian].
13. Prylypko, S.M., Boichuk, R.P., Hlibko, S.V. (2014). Teoretychni zasady pravovoho rehuliuвання investuvannia innovatsiinoho rozvytku v Ukraini. (Boichuk R. P. Eds.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
14. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy No 1556-VII vid 01.07.2014 r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
15. Stypendii po-novomu, abo choho ochikuvaty studentam. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/08/15/628087/> [in Ukrainian].
16. Pro rozmiry stypendii u derzhavnykh ta komunalnykh navchalnykh zakladakh, naukovykh ustanovakh: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy No 1047 vid 28.12.2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249638456> [in Ukrainian].
17. Guide on Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide). URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/guide-on-research-and-innovation-strategies-for-smart-specialisation-ris3-guide> [in English].
18. Z chasom Ukraina potrebuvatyme bilshe ekonomistiv, shcho pratsiuvatymut u sferi osvity. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/z-chasom-ukrayina-potrebuvatime-bilsh> [in Ukrainian].
19. Rozbudova natsionalnoi systemy kvalifikatsii, yii nablyzhennia do standartiv YeS, pidhotovka fakhivtsiv dlia rynku pratsi - nad tsym pratsiuvatyme Natsahenstvo kvalifikatsii, yake stvoryv uriad. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozbudova-nacionalnoyi-sistemi-kvalifikacij-yiyi-nablizhennya-do-standartiv-yes-pidgotovka-fahivciv-dlya-potreb-rynku-praci-nad-cim-pracyuvatime-nacagentstvo-kvalifikacij-yake-stvoriv-uryad> [in Ukrainian].
20. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-strategiyi-innovacijnogo-rozvitku-ukrayini> [in Ukrainian].

ІВАНОВ С. Н.

кандидат технических наук, доцент, старший научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ФОТУЛ В. В.

студентка 4 курса Следственно-криминалистического института Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ПРАВОВЫЕ ФАКТОРЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ НАПРАВЛЕНИЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

Статья посвящена правовым факторам определения направления подготовки студентов для развития предпринимательства в Украине. Рассмотрены современное состояние правового регулирования, инновационное направление развития предпринимательства и особенности формирования государственного заказа на подготовку

специалистов. Проведено исследование проектов законодательных актов. Определена связь между инновационным развитием предпринимательства и приоритетными направлениями подготовки студентов. Сделано вывод о решающей роли университетов при создании знаний и воплощении их в инновационные продукты и услуги.

Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, предпринимательство, подготовка студентов.

IVANOV S. N.

PhD, Senior Researcher of the Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

FOTUL V. V.

Four-year Student of the Investigation and Criminalistics Institute of the Yaroslav Mudryi National Law University

LEGAL FUNDS FOR DETERMINING THE FIELDS OF PREPARATION FOR STUDENTS FOR DEVELOPMENT OF ENTERPRISE IN UKRAINE

Problem setting. The difficult social and economic situation in Ukraine has shaken a certain stability, which was in the subjects of management. In order to prevent negative consequences and eliminate existing problems, public authorities have taken decisive action to resolve them. Determining the priority direction of student training for business development in Ukraine can ensure the sustainable development of the latter and improve the economic situation of the country as a whole.

Analysis of recent researches and publications. Issues related to the definition of the direction of state policy, the methods of stimulation and prospects of entrepreneurship development in Ukraine have always been the focus of attention of scientists. Among the researchers of this issue are: I. B. Shevchuk, Yu. A. Silkina, T. O. Melnyk, O. I. Hryvkivska, A. A. Sakhno, S. G. Draga, I. I. Korop, I. Yu Kuchumova, NA Malysh, I. O. Silkina, V. V. Khmurov, V. I. Zhuk, A. A. Batalov and others.

Target of research. Determination of conformity of students' training for priority directions in the economy of Ukraine as one of the directions of implementation of innovation policy.

Article's main body. The current complicated socio-economic situation in Ukraine has a significant impact on business entities. The legislator, for the development of entrepreneurship, is actively improving the legal regulation in the field of innovation. There is a clear link between the innovative development of entrepreneurship and the priority areas of student training in Ukraine. One of the ways to implement the state policy is to carry out an educational reform aimed at ensuring the qualitative training of the necessary specialists. The definition of the priority areas of student training in Ukraine is influenced by the reporting data of relevant services and methodologies developed by the European community.

Conclusions and prospects for the development. The state has chosen innovation development as the priority development of entrepreneurship in Ukraine. The legislator is active in the direction of innovation development, in particular, conducts a series of reforms and creates the necessary regulatory framework, among other things, is engaged in the development of the Strategy for innovation development. It should be noted that it would be advisable to use new approaches to defining the purpose and objectives of each of the new regulatory acts rather than returning to the old legislation. This is due to the fact that it is possible to achieve maximum efficiency only when the legislator keeps up with time and accentuates the current state of affairs. Students' training in Ukraine is capable of implementing an innovative policy of the state, because highly qualified specialists are the key to the success of the country as a whole.

Keywords: innovation, innovation development, entrepreneurship, preparation of students

Іванов С. М., Фотул В. В. Правові чинники визначення напрямків підготовки студентів для розвитку підприємництва в Україні. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2018. № 2 (11). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/Ivanov_Fotul11.pdf.